LAUSUNTO 30.1.2022

Keskuskauppakamari

Lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta

Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua liikenne- ja viestintävaliokunnalle kansallisesta ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmasta.

Yleistä ilmastonmuutokseen sopeutumisesta

Keskuskauppakamari pitää kokonaisuutena uutta kansallista ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelmaa tarpeellisena ja hyvin laadittuna. Ilmastonmuutoksen eteneminen aiheuttaa mittavia taloudellisia riskejä, joihin varautuminen on välttämätöntä.

Muuttuvan ilmaston vaikutuksiin on varauduttava samalla, kun toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tehdään Suomessa ja kansainvälisesti. Keskuskauppakamari tukee Suomen ja EU:n ilmastotavoitteita ja korostaa, että kansainvälisellä ilmastotyön onnistumisella on ratkaiseva vaikutus siihen, kuinka suuria ilmastonmuutoksen haitalliset vaikutukset Suomessa ja maailmanlaajuisesti tulevat olemaan ja kuinka mittavia sopeutumistoimia tarvitaan.

Vaikka Pariisin sopimuksen tavoitteessa pysäyttää lämpeneminen 1,5 asteeseen onnistuttaisiin, ilmastonmuutos tulee aiheuttamaan sopeutumistarpeita. Pohjoisilla leveyksillä lämpeneminen on suurempaa kuin maapallolla keskimäärin. Siksi ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen eteen on tehtävä töitä yhtä aikaa. Sopeutumistoimenpiteissä kustannustehokkuus on tärkeä periaate.

Keskuskauppakamari huomauttaa, että sopeutuminen kytkeytyy monin tavoin huoltovarmuuteen ja yleiseen varautumiseen, jonka tärkeyttä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on entisestään korostanut. Sopeutumistoimia onkin hyvä tarkastella osana huoltovarmuussuunnittelua. Esimerkiksi viestintäinfrastruktuurin kohdistuviin häiriöihin varautuminen tukee sekä kansallista turvallisuutta että sopeutumista.

Suunnitelmassa on käsitelty laajasti ilmastonmuutoksen taloudellisia vaikutuksia, kuten riskejä infrastruktuurille ja esimerkiksi vakuutussektorin altistumista. Yrityskentän kannalta ilmastoriskit ja sopeutumistarve ovat moninaisia ja vaihtelevat toimialoittain.

Esimerkiksi metsäsektorin kannalta tautien ja tuhoeliöiden leviäminen pohjoiselle havumetsävyöhykkeelle muodostaa merkittävän riskin metsien elinvoimaisuudelle ja raaka-ainehankinnalle. Elintarviketeollisuudelle sääilmiöiden äärevöityminen, kuten kuumat ja kuivat kesät tai tulvat muodostavat riskin kotimaisten elintarvikkeiden saatavuudelle.

Yrityksien ilmastoriskeissä on huomattava, että ilmastonmuutoksen vaikutukset voivat vaarantaa raaka-aineiden, materiaalien ja komponenttien toimitusketjuja Suomen ulkopuolelta. Suunnitelman vaikutusarvioissa on tunnistettu, että ilmastonmuutoksella on heijastevaikutuksia kansainväliseen kauppaan, kuten hyödykkeiden liikkeisiin kansainvälisillä markkinoilla.

On ymmärrettävää, että sopeutumissuunnitelma keskittyy Suomessa tapahtuviin muutoksiin ja sopeutumiseen. Jatkotyössä olisi kuitenkin tärkeää tunnistaa erityisiä haavoittuvuuksia, joita muodostuu toimitusketjuissa maihin, joissa ilmastoriskit ovat suuria, ja arvioida laajemmin ilmastonmuutoksen maailmanlaajuisesti aiheuttamia sopeutumistarpeita Suomessa.

Sopeutuminen liikenne- ja viestintäsektorilla

Liikenneyhteyksien rapautuminen on yksi merkittävistä suoraan yrityskenttään vaikuttavista ilmastoriskeistä. Suomen logistinen sijainti on kansainvälisesti haastava ja toimiva liikennejärjestelmä ja sujuva liikenne on Suomen kilpailukyvyn edellytys.

Keskuskauppakamari korostaa hyväkuntoisen liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin tärkeyttä ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Kuten suunnitelmassa todetaan, ”mitä paremmassa kunnossa liikenne- ja viestintäinfrastruktuuri on, sitä paremmin se kestää ilmastonmuutoksen vaikutuksia.”

Liikenneväylien ylläpidon rahoitus on Suomessa liian matalalla tasolla, ja liikenneväylille on muodostunut noin kolmen miljardin euron korjausvelka investointitarpeiden yhä kasvaessa. Pitenevät kelirikot, lämpötilojen vaihtelut ja tulvat aiheuttavat kasvavaa painetta liikenneinfrastruktuurille. Siten liikenneväylien rahoituksen tason nosto on välttämätöntä myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta. Myös alempiasteisen tieverkon ja yksityisteiden kunto on erittäin tärkeää metsäsektorin raaka-ainehankinnalle.

Suunnitelman tavoite 7 kattaa sopeutumisen liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin osalta. Osion toimenpiteet sopeutumisen huomioinnista liikenteen ja viestinnän suunnittelussa ja yksityisteiden ja -siltojen kuntokartoitus ovat kannatettavia. Keskuskauppakamari pitää tärkeänä, että myös infrastruktuurin riittävä ylläpito nostetaan selvemmin osaksi toimenpiteitä.

Teppo Säkkinen
Elinkeino- ja ilmastoasiantuntija
Keskuskauppakamari